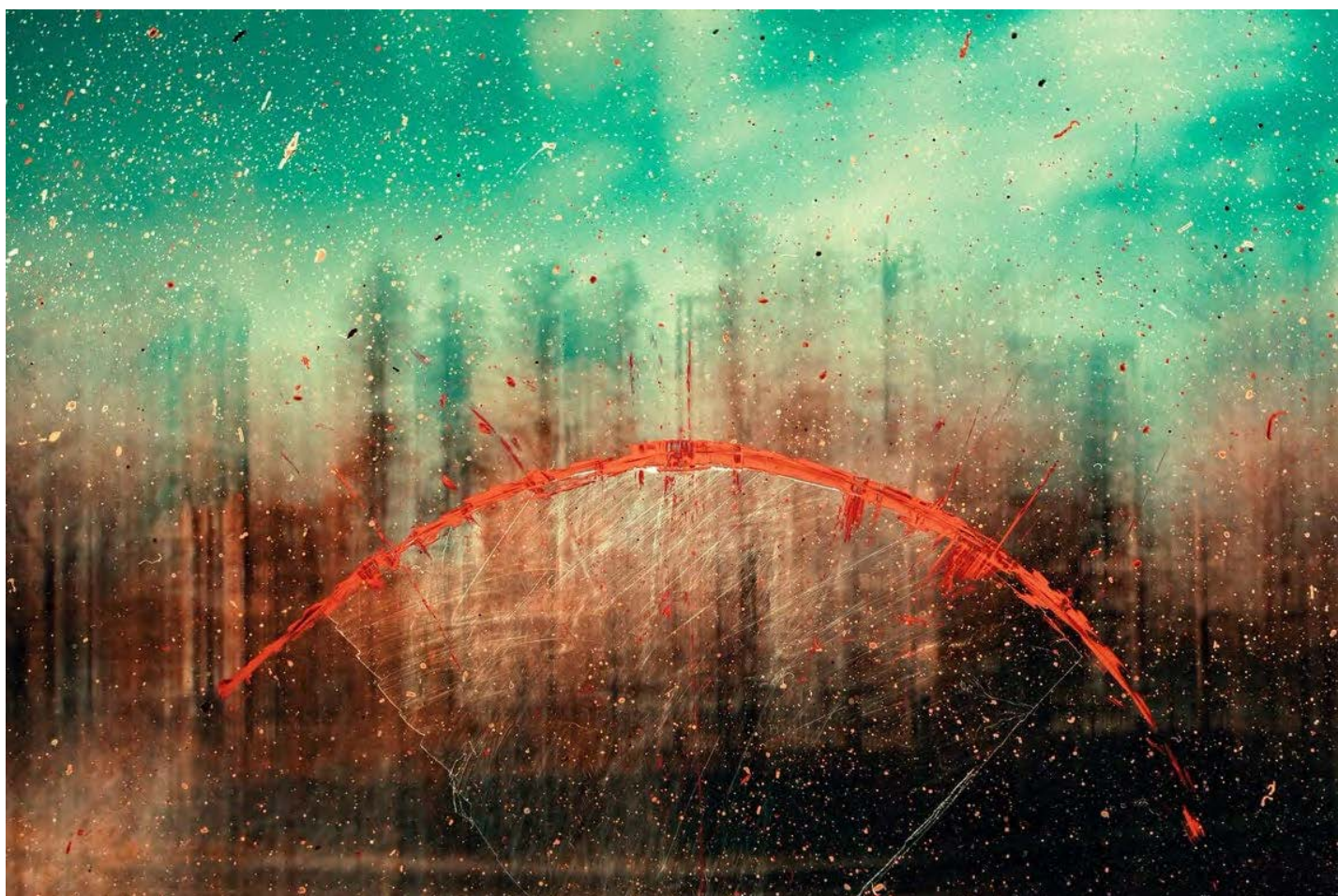

Szalontai Erika

NÉMASÁG

[CSAKUGYAN ELFELEJTETTE?]

2022-01-16 | CSAKUGYAN ELFELEJTETTE?, NOVELLA

Nem vittem neki virágot, olyan voltam azon a napon, mint egy alvajáró, járkáltam a lakásában, kinyitottam a szekrényeket, kihúztam a fiókokat, megtapogattam a tárgyakat, amiket itt hagyott. Csak a történetek maradtak és egy album, képek a családról, emberek, akiket nem ismertem, idegen arcok, megmerevedett pózok, feszes mosolyok. Beletettem mindent egy kartondobozba, csipkegallérok és fekete

cipőfűzők lógtak ki a tetején, mintha szabadulni szeretnének, bezártam mindet a múltba, de az az album kihívás volt, mert volt benne egy fénykép, ami már az én emlékem lett, nemcsak az övé.

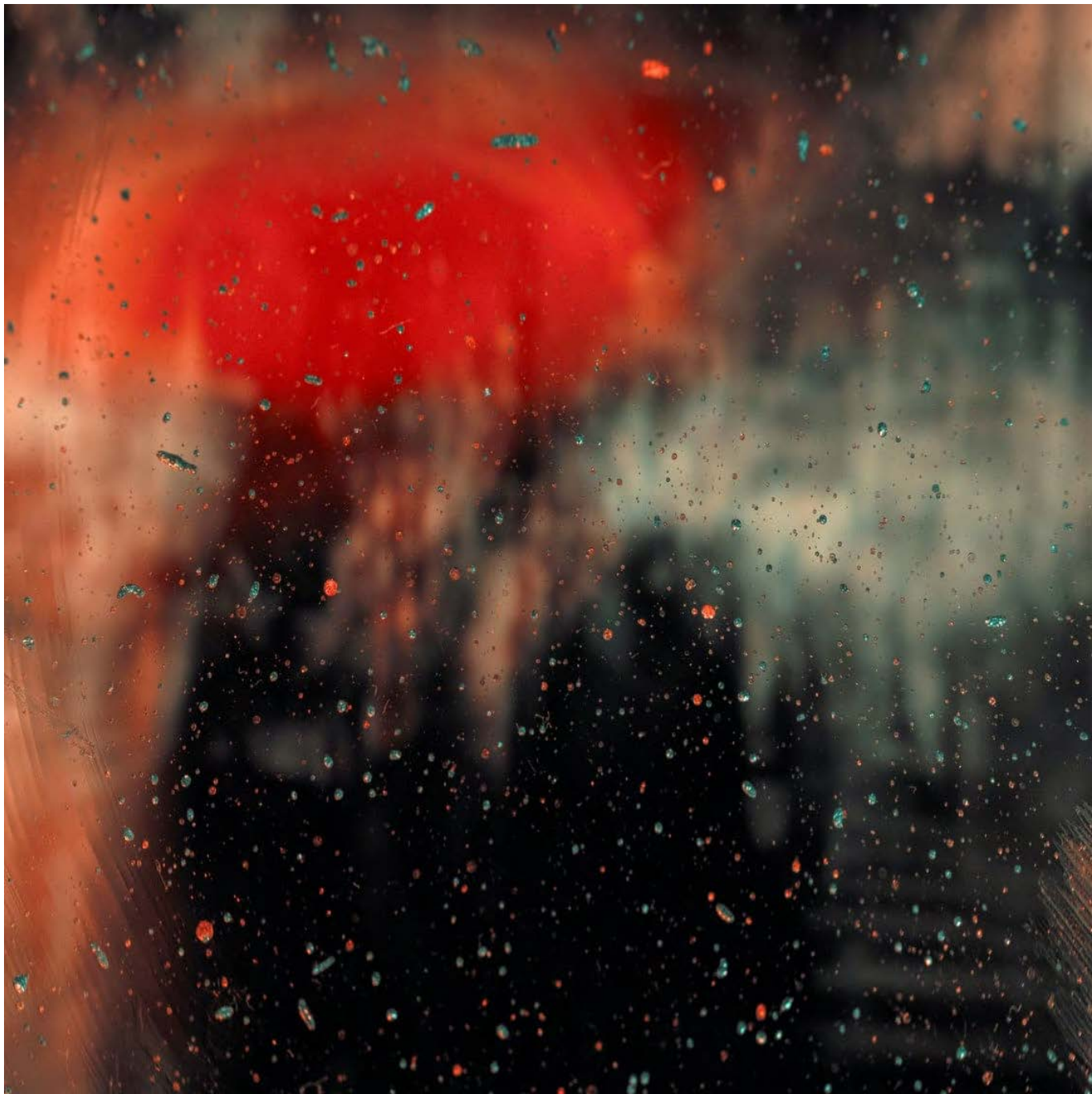
A fényképen egy utca fekete-fehéren, egyetlen piros folttal, egy esernyővel, mint egy régi, múlt század eleji film kimerevített, néma képkockája, mintha láthatatlan és jótékony kezek újraszínezték volna azt a tárgyat. Nem értettem én ezt az egyetlen színbe tömörült világot, mert hogy lehet, hogy minden fekete és fehér, mégis ott van az a piros, aztán elmesélték, hogy a nagymama színezte ki alkoholos filctollal, hogy ne csak egy véletlenül elkapott, valószerűtlen pillanat legyen.

mintha visszatükröznék

A képen zuhog az eső, csillognak a vizes macskakövek valami különös, halvány fénnel, mintha visszatükröznék a múltbeli világot.

1955 volt, egy festő ült azon a téren, egy házfalból kiugró rizalit alatt, és megörökítette azt a piros esernyőt a fekete-fehérben, impresszionizmus, azt mondta, hogy ez a stílus neve, és hogy Párizsban tanult a háború előtt. Felskiccelte a vázlatot, aztán apró ecsetvonásokból építette fel a képet, amin egy park látszik és egy férfi, aki esernyőt tart a kezében, a nagymama meg csak állt a festő mögött, és nézte, ahogy megszületik a múlt.

Azt a festményt egy év múlva el kellett adnunk, mesélte később, betettük a zálogházba, mert kellett a pénz a testvéremnek, aki menekült, amikor orosz tankok dübörögtek végig a belvárosi utcákon. Belőttek az ablakokon, ahol megmozdult egy függöny, és fogvacogva figyeltük, ahogy az öcsém egyetlen bőröndbe zsúfolta az életét, nem fordult vissza, csak felszállt egy ponyvás teherautóra, úgy indult el a határ felé. Mielőtt zálogba tettük a festményt, a nagyapád a körúton bement egy műterembe és lefotóztatta, hogy azért meglegyen, nem is került elő soha többé az eredeti, mert a zálogházat találat érte, és minden, ami ott volt a raktárban, porrá égett.

Nagyanyám egy zöld fedelű albumból vette ki azt az ernyős fényképet, nekítámasztotta egy gyertyatartónak, fehér csipketerítőt simított alá, így tisztelte meg. Az ujjával megrajzolta a göcsörtös ágak vonalát, mintha ott lenne minden elmulasztott év abban az egyetlen jelenetben. Nagyapám áll ott a piros esernyővel, meghúzódik egy fa alatt, tudja, hogy az ernyő nem nyújt igazi védelmet, inkább hitt a fölé boruló lombok menedékében, egy évtizede ért véget a második nagy háború.

A tócsákban halvány tükröződések: kopasszá csupaszodott ágak, mégiscsak november volt már, egy másikban felsejlik egy templomtorony barokkos íve, rajta a kereszt, mintha a földön heverne mementóként.

kivarázsolta

Nagyapáddal sétáltunk akkor, mesélte nagymama, végig a körúton, ahol kalapot akartam venni, csak jött mellettem némán, néha köhintett egyet, és csend volt körülöttünk, mintha buborékba zártak volna minket. Aztán eleredt az eső, akkor mint valami bűvész, kivarázsolta a kabátja alól azt az ernyőt, én nem is tudom, honnan vette elő, mert a zsebében biztos nem fért volna el. Kattant, amikor kinyitotta, együtt lépkedtük át az utcán a tócsákat. Az egyik vendéglőben a zongorista Duke Ellingtont játszott, a Chloé volt: Through the smoke and flame I've got to go where you are. Aztán elhallgatott a zene, és megindult felénk a körút moraja, lecsapott ránk, mint valami ragadozó, zsongott a fejünk tőle.

Amikor nagymama leült a fotelba, és ölébe vette a fényképalbumot, hüvelykujjával végigsimított a fekete-fehér képeken, egyenként megállva mindegyiknél, hogy átsuhanjon az emlékezetén minden esemény, minden megfakult alak, akit megörökítettek egykor. Nagypapa esernyős képénél hosszabban időzött, nézte azt a piros foltot, mintha hipnotizálnák, még a szája is szavakat formált, ahogy a tudatalattiból hömpölygött elő a hiány és a veszteség. Pengeéllé keskenyült a szája, úgy szorította azt a piros esernyős képet, mintha elraktározná a mikroszemcséket az izmokban, átítatná esőcseppekkel a bőre pórusait, hogy ne felejtse el, amikor majd eljön az idő.

Nagyapád megjárta a Don-kanyart, mondta a nagymama, tizenkilenc éves volt, szívós és dacos, és addig-addig lépegetett a dermesztően hideg télben, hogy egyszer csak átlépte a határt. Egy társaságban mutatták be, olyan pici voltam mellette, csak a válláig értem, akkor már tudott újra nevetni. Csak később tudtam meg, hogy lefagyott három lábujja, és mindig külön lábbelit kellett neki csináltatni, mert erre a bajra nem volt semmilyen konfekcióméret. Szerettem a cipőit, gojzervarrással készültek, persze te nem tudod, hogy mi az, egy szegély a bőrön jó erős öltésekkel, igazán elegáns férfi volt benne.

Amikor nagymama fiatal volt, a térdhajlatáig ért a haja, úgy fésülte meg minden este, a fejét előrehajtván, százszor kell rajta áthúzni a fésűt, mondta, hogy csillogó és selymes legyen. De ezt a csodahajat senki nem láthatta, mert reggelente magas kontyot formált belőle, és gondosan elrejtette egy kendő alá, hogy csak a nagypapa nézhesse este, amikor meggyújtják a lámpát, és a sárga fény glóriát von a nagymama feje köré.

A temetés után elment a fodrászhoz, levágatta rövidre, fiúsra, amikor rémülten kérdeztük, csak megrántotta a vállát, és dacosan dobta oda elé a szavakat, hogy innentől majd másképp hajol meg az Isten előtt. Utána már nem takargatta a haját, ősz szálak sokasodtak benne, ezüstösek, mondta egyszer, mint a nagyapád bajusza volt, és a fekete ruhája fölé piros selyemkendőt kötött, nem érdekelt, hogy megszólják miatta.

mint egy felhő

Nagyapád első ajándéka egy szál vörös rózsza volt, a második meg egy üveg Krasznaja Moszkva kölni piros dobozban, ráírva cirill betűkkel, hogy odekolon, vagyis parfüm. Erős illata volt, csak akkor fújtam magamra, amikor találkoztunk, mert körbevett az illat, mint egy felhő, a piacon még szégyelltem is, mert drága volt nagyon az a kölni, nem illett a krumplik meg a hagymák közé.

Amikor eljött a faluba, hogy megkérje a kezemet, az apám kihúzta magát, és nagyon büszke volt, aztán együtt borozgattak a tornácon, két fonott lábú székben ülve. Én meg csak álltam ott, és a két szigorú férfi mellett szinte nem is léteztem, koccintottak az üveg pohárral, amit anyám a kredencből vett ki, és csillogóra törölgetett.

Egyik napról a másikra történt, hogy nagymama elvesztette az emlékeit, főzés közben összeesett a forró kályha mellett, a vas sebet égetett a homlokára, egy keskeny, vörös vonalat, mintha megjelölték volna. Feküdt egy kórházi ágyon, a fertőtlenítő szagú lepedőn, mindig hanyatt, mintha a plafonon, a magas emeleteken túl az eget szeretné

látni. Lassan vége lesz ennek, katatón állapot, mondta a nővérke vigasztalóan, én pedig figyeltem, hogy meg sem rezzen az a vénséges, megráncosodott test, órákon át ültem mellette egy kemény széken, közben megszámláltam a kezén a májfoltokat, az idő meg csak vánszorgott tovább.

Bevittem hozzá a kórházba a fényképet, odatartottam a szeme elé, rásimítottam az ujjait, hátha erőt merít belőle, abból a piros esernyőből, amit a nagypapa tartott a kezében egy régi, esős délutánon. De meg sem moccant – talán a szempillája rebbent. Nem felejtheted el, súgtam, hiába, szélütötten megbénult a nyelve, és elengedte a piros foltos fényképet.

kép | Jr Korpa, unsplash.com